

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 60 din. Plača in tožise v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, petek 8. novembra 1940

Cena posamezni številki din 150

Radikalna revizija zadrug je potrebna

Počasi vendarle prodira spoznanje, da tudi pri zadrugah ni vse samo zlato in da je treba tudi delo zadrug presojati objektivno in ne se dati premetiti od zadrugne oblike. Zlasti pa je potrebno objektivno pregledati vse neštete privilegije zadrug in ugotoviti, če jih posamezne zadruge v resnici uživajo po pravici in če niso ti privilegiji samo zapravljen denar na račun celote. Dosedaj so bili trgovci precej osamljeni v boju proti nezasuženim in neupravičenim privilegijem zadrug. Vse pa kaže na to, da bodo kmalu dobili tudi v vsej gospodarski javnosti zaveznike, ker so se pač zlorabe zadrugne oblike že tako povečale, da je že v javnem interesu, da se te zlorabe neha.

Tako moremo z zadoščenjem zabeležiti, da je nastopil proti nekritičnemu presojanju zadrug in njih delu tudi »Jugoslovanski Kurir«, ki piše v eni svojih zadnjih števil pod naslovom »Potrebna je radikalna revizija zadrug« naslednje:

V zadnjih mesecih objavljajo »Službene novine« skoraj vsak dan registracije novih zadrug. Te zadruge imajo v glavnem produkejski značaj. »Jugoslovanski kurir« je že na to opozoril, da dobiva ustanavljanje novih zadrug že inflacionističen značaj. To ustanavljanje novih zadrug je posledica izjav nekaterih naših odločilnih činiteljev, da bo država storila vse, kar je potrebno za pospeševanje našega zadrugništva. Ravno tako pa tudi nekatere kompetentne ustanove v naši zunanji trgovini zadostno dokazujejo s svojimi odloki, da se namerava še nadalje favorizirati zadruge na škodo trgovine.

Favoriziranje zadrugništva ni treba še samo po sebi kritikovati. Način pa, kakor se pri nas favorizirajo zadruge, je pokazal, da ne koristi to favoriziranje zadrugam samim, na drugi strani pa je napravo velikansko škodo gospodarskim interesom v državi. Posebno velika nevarnost se vedno bolj pojavlja, da dobe produkejske zadruge monopolni položaj v naši izvozni trgovini. Na drugi strani pa skušajo neki drugi pridobiti zadrugam tudi monopolni položaj za uvoz predmetov, ki se prodajajo v velikih množinah.

Zadnji čas je, da se že enkrat postavi pravilno načelo, po katerem se bo vodila v državi pravilna zadrugna politika, in da se že enkrat ugotovi, katere zadruge se bodo favorizirale. V nobenem primeru ne sme biti to favoriziranje v škodo običnih narodnih interesov in ne sme se dovoliti možnost, da bi bilo favoriziranje zadrug v škodo ostalim panogam narodnega gospodarstva in še posebej trgovini.

V zadnjih letih je dala država zelo znatna denarna sredstva in zelo ugodna posojila za sanacijo našega zadrugništva. Na drugi strani pa dobivajo poleg tega naše zadruge vedno večje olajšave glede davčnih obveznosti, njih apetit pa se zaradi teh ugodnosti nikakor ne manjša. V trgovskih krogih je zato že močno naziranje, da je danes najbolj dobičkonosen in varen posel delati v zadrugni obliki in ni izključeno, da se bodo tudi trgovci v kratkem pojavili kot člani produkejskih zadrug.

Po absolutno natančno pregleda-

nih podatkih bi moralo dati naše zadrugništvo, če bi bilo v davčnem oziru popolnoma izenačeno z drugimi panogami narodnega gospodarstva, državni blagajni letno najmanj 500 milijonov din. Teh 500 milijonov din pa seveda zadrugništvo ne daje, nasprotno dobiva v obliki raznih podpor in subvencij še vsako leto od države več deset milijonov din, kar pomeni, da država pri zadrugstvu ne izgubi samo onih 500 milij. din na davčnih dohodkih, temveč še sama daje na leto po več deset milijonov din zadrugam. To veliko izgubo, ki jo ima država od zadrugstva pa morajo naravno nadomestiti one gospodarske panoge, ki so danes v resnici že maksimalno obremenjene z davki (in med temi je na najbolj častnem mestu trgovski stan,

katerega zlasti nabavljalne zadruge s svojimi neverjetno velikimi privilegiji naravnost uničujejo. Opomba uredništva).

V produktivnem zadrugstvu se danes izvršuje praktično že čisto profesionalna trgovina in niso redki primeri, da produktivne zadruge naravnost tekmujejo v nakupu proizvodov od proizvajalcev, ki sploh nimajo nikake zveze z zadrugstvom. To se dogaja tudi v našem izvozu, kjer bi pri natančni in vestni reviziji moralo odpasti najmanj 50 odstotkov proizvajalnih zadrug, ker ne bi imele pravice do izvoza. Interesi gospodarstva ter države, a tudi interesi zadrugstva samega imperativno zahtevajo, da se izvede temeljita revizija produkejskih zadrug in da se s posebnimi zakonskimi določili ugo-

tovi, kdaj se sme takšna zadruška ustanoviti in kdaj more takšna zadruška uživati privilegije, ki so podeljene zadrugam.

Če se ta revizija ne bi izvedla, mora neizogibno nastati kaos v našem gospodarstvu, a tudi v zadrugstvu. Zadnji čas je, da se ti ukrepi store, ker bi bili ti ukrepi popolnoma brez učinka, če bi se izdali prepozno.

K tem izvajanjem »Jugoslovanskega Kurirja« pa je treba pripomniti še naslednje. »Jugoslov. Kurir« ima pred očmi le zadruge, ki kot živinorejske ali kmetijske dobivajo kontingente za izvoz, ker formalno velja, da izvažajo samo živino in pridelke svojih članov. V resnici pa te zadruge kupujejo živino od vsakogar in zadrugno obli-

ko samo izkoriščajo ter na ta način delajo nelojalno konkurenco legalnim izvoznikom. Ni treba posebej poudarjati, kako bi morala država že v lastnem interesu gledati na to, da takšne špekulacije na zadrugne privilegije prepreči. Toda še bolj grdo izkoriščajo zadrugne privilegije razne nabavljalne zadruge, ki so prave trgovine, a jim kljub temu ni treba plačevati takšnih davščin kot legalni trgovci. Ta neenakost ne ubija samo legalne trgovine, temveč je tudi v največjo škodo državi sami, ker sta temelj vsake države pravičnost in davčna enakost vseh državljanov.

Zato pa ponavljamo svojo staro zahtevo, da se zadrugni privilegiji odpravijo, ker v moderni državi in v sedanji dobi ni več mesta za privilegije.

Šušmarstvo v lesni trgovini se širi na škodo legalne trgovine in ljudstva

V zadnjem času se vedno bolj množe pritožbe zaradi šušmarstva v lesni trgovini. Nad vse značilno pa je, da oblasti tega šušmarstva ne vidijo, čeprav ravno sedaj tako budno pazijo na vso legalno trgovino, da je takoj obsojen vsak trgovec, če je le en predmet v izloži brez označene cene. Takšno malenkost takoj vidijo, če pa vedno več ljudi brez vsakega obrtnega lista opravlja trgovske posle, za katere ne plača niti pare davka, pa oblasti tega ne vidijo. In oblasti ne vidijo tega škodljivega delovanja šušmarjev niti tedaj, kadar šušmarji uničujejo naše gozdove, sleparijo ljudstvo in odvažajo iz Slovenije drva, da je v nevarnosti že redna oskrba slovenskega prebivalstva z drvami. Na eni strani silna strogost proti legalnim trgovcem, ki so vsi brez izjeme dobri davkoplačevalci, na drugi strani pa prizanesljivost do vseh onih nelegalnih trgovcev, ki z nelojalno konkurenco uničujejo trgovino, v tem je danes največja karakteristika odnosov oblasti do trgovine.

Kako zelo škodljiva je ta pristranost oblasti, pa posebno jasno kaže način poslovanja šušmarjev v lesni trgovini.

Predvsem treba opozoriti, da je popustljivost oblasti šušmarje že tako opogumila, da izvajajo svoje šušmarstvo kar obrtoma. Hodijo od hiše do hiše ter kupujejo od gozdnih posestnikov vsako količino lesa, ki jim je dosegljiva. Seveda ponujajo visoke cene in z njimi premotijo marsikatero gozdnega posestnika, da jim proda les tudi na kredit, da je na vse zadnje ob svoj dobri les, ne da bi prejel tudi dogovorjeno plačilo.

Se bolj značilno pa je, kako prodajajo šušmarji les. Na javnih poteh in po železniških postajah lovijo kupce in jim ponujajo les, seveda samo prvovrstno suho blago. Najbolj značilno pa je, da ponujajo les, ki ga sploh še nimajo, ki ga morajo šele kupiti. Ko dobe naročilo, nadlegujejo gozdne lastnike, da jim prodajo potrebne količine lesa. Vzamejo seveda vsak les, ki ga dobe in niti najmanj jih ne moti, če ne dobe prvovrstno suho blago, kakršnega bi morali dobaviti v smislu sklenjenih pogodb svojim naročnikom. Ti naj bodo veseli, da sploh dobe blago!

Dostikrat se dogaja, da morajo naročniki urgirati dobavo blaga, ker ne dobe od šušmarjev nara-

čnega blaga, čeprav so jim les plačali deloma že naprej. Srečni so tisti, ki na vse zadnje le dobe blago, čeprav ne prvovrstno suho blago, kakor so naročili, temveč tretjevrstno in še sveže blago! Ljudje so na ta način težko oškodovani, a kljub temu ne prijavijo teh sleparskih šušmarjev, temveč puste, da najdejo šušmarji vedno nove žrtve.

Odkritosrečno pa treba povedati še to, da so tudi mnogi trgovci mnogo preveč prizanesljivi šušmarjem. Namesto da bi takoj in brez pardona prijavili vsakega šušmarja, ne prijavijo niti šušmarjev, ki zlorablajo legitimacije, izdane od trgovskih združenj. Do teh legitimacij imajo pravico samo oni, ki nakupujejo les za račun trgovcev, ki so stalno zaposleni od trgovcev, nikakor pa ne oni, ki kupujejo les za svoj račun. Ti slednji morajo imeti obrtni list in plačevati vse davke ko vsak drug trgovec, ali pa morejo nakupovati les za račun trgovcev. Nikakor pa ni dopustno, da bi jim služile legitimacije nakupovalcev v to, da bi z njimi šušmarili. Združenja trgovcev bi morala strogo paziti na to, da se niti ena od njih izdana legitimacija ne zlorablja. Če ugotove zlorabo, bi morala legitimacijo takoj odvzeti ter prijaviti šušmarje oblastem. Bolj, kakor pa dosedaj, morajo trgovci tudi sami nastopiti proti šušmarjem.

Trgovci pa bi morali končno gledati tudi na to, da ne šušmarijo nekateri manjši gozdni posestniki. Pod krinko, da so gozdni posestniki, da torej prodajajo svoj les kot proizvajalci, prodajo tudi

desetkrat toliko lesa, kolikor ga je sploh v njih gozdu. Prodajajo torej les, ki so ga kupili in bi zato morali imeti obrtni list kakor vsak drug trgovec, ali pa so čisto navadni šušmarji.

Končno je treba opozoriti še na škodo, ki jo delajo šušmarji v naših gozdovih. Šušmarjem je čisto vseeno, koliko dreves se poseka in vsi predpisi o sečnji se njih ne tičejo. S tem se dela v naših gozdovih velikanska škoda in če že ne iz drugega razloga, bi morale že zaradi zaščite naših gozdov oblasti strogo nastopiti proti šušmarjem.

Kadar sklene šušmar kupčijo, krši obrtni zakon. Oblasti, katerih dolžnost je, da pazijo na izvajanje zakonitih predpisov, bi morale takoj energično nastopiti proti vsakemu šušmarstvu, kajti vsako toleriranje šušmarstva pomeni dejansko vzpodbujanje k kršitvi zakonskih predpisov. Da je res tako, najbolj jasno dokazuje dejstvo, da se šušmarstvo vedno bolj širi. Če bi oblasti količkej izvrševale svojo dolžnost, bi se šušmarstvo pač ne moglo širiti.

Zato pa je dolžnost vseh trgovcev, zlasti pa trgovskih združenj, da prijavijo vsak primer šušmarstva in da gledajo na to, če so bili šušmarji po prijavi tudi kaznovani. Kakor v drugih primerih velja tudi v tem primeru pravilo, da si mora vsak pomagati sam in šele potem mu bodo pomagali drugi. Če trgovci sami ne bodo odločni v borbi proti šušmarstvu, naj tudi ne pričakujejo, da bodo odločna oblastva, in šušmarstva zato ne bo nikdar konec.

Odbor za nabave Gospodarski ljudje morajo biti njegovi člani

Po zakonu o državnem računovodstvu je pri finančnem ministru kot posvetovalni organ odbor za oceno državnih nabav. Vsekakor je takšen odbor potreben, ne pa v takšni sestavi, v kakršni je danes. Ta odbor namreč tvorijo zastopniki posameznih ministrstev, torej sami uradniki, ki dostikrat imajo od vse usposobljenosti, ki je v takšnem telesu potrebna, samo svoj uradniški položaj, na katerega pa se dostikrat pride tudi ne zaradi sposobnosti,

temveč po protekciji. Pri takšnem dejanskem stanju je razumljivo, da tako sestavljeni odbor ne more izvrševati za državne interese važne funkcije tako, kakor bi bilo potrebno in kakor je to zakonodavec želel. Zato se je tudi dogajalo, da je dajal ta posvetovalni odbor ministru tudi takšna mnenja, ki so se kasneje izkazala kot splošno škodljiva za državno blagajno. To na vse zadnje ni niti čudno, ker je v večini primerov potrebo in obseg takšnih poslov razumel v

polnem obsegu samo referent, dostikrat pa niti on ne.

Kakor smo dejali, takšen odbor je potreben, toda njegova sestava mora biti čisto drugačna. Njega ne smejo sestavljati samo zastopniki posameznih ministrstev, temveč predvsem zastopniki strokovnih organizacij kakor Narodne banke, zadrugnih zvez, trgovinskih, industrijskih in obrtniških zbornic, delavskih in kmetijskih zbornic ter inženirske zbornice, zastopniki direktorije za zunanjo trgovino, finančnega ministristva itd. Na sejah tega odbora bi se smeli razpravljati samo predmeti velike vrednosti, vse ono pa, kar ne posega globoko v občne državne interese ne bi spadalo pred ta široki forum. Namesto tega naj bi zainteresirana ministristva pred potrditvijo licitacij vprašala za svet gospodarske zastopnike dotičnih panog ali strokovnih organizacij ter ustanov. Da bi se pa ti posli izvrševali tudi hitreje, bi bilo potrebno, da bi tudi pri sestavi pogovov za večje licitacije sodelovali zastopniki teh gospodarskih in strokovnih organizacij. Na ta način bi se spravili vsi pogoji v sklad in odpadla bi mnoga sumničenja. Poleg tega pa bi se izvrševale vse nabave z mnogo večjim razumevanjem in tudi kontrola nabav bi bila mnogo lažja. Kar pa je glavno, bi bilo to, da bi se tako združili v skupnem poslu oni, ki predstavljajo državo in oni, ki tvorijo državo za skupno korist države.

Tako piše »Privredni pregled« in njegov predlog zasluži, da se v polnem obsegu upošteva in izvede. Poglavje državnih licitacij je nujno potrebno temeljite reforme.

Sestanek predsednika vlade z zborničnimi tajniki

Predsednik vlade Dragiša Cvetković se bo sestal s tajniki vseh trgovinskih, industrijskih in obrtniških zbornic v državi, razen onih v banovini Hrvatski, v sredo 13. t. m. Verjetno je, da se bodo tega sestanka udeležili tudi ministri gospodarskih resorov. Na tej konferenci se bo razpravljalo o ukrepih, ki jih namerava vlada izdati zlasti zaradi pravilne oskrbe prebivalstva in zatiranja draginje. Kakor se nadalje poroča, bodo tajniki zbornice izročili na sestanku predsedniku vlade obširen elaborat o stališču zbornice glede vseh aktualnih gospodarskih vprašanj.

Naročajte »Trgovski list«!

Kontrola nad izvozom fižola

Minister za trgovino in industrijo dr. Andres je podpisal naredbo o kontroli izvoza fižola. Po čl. 1. te navedbe se postavlja izvoz fižola iz št. 8. in 9. carinske tarife pod kontrolo Direkcije za zunanjo trgovino.

Čl. 5. te navedbe se glasi: »Fižol smejo izvažati samo Priv. delniška družba, Direkcija za proučevanje in organizacijo kmetijstva v svrhu prehrane, Pooblaščenca gospodarska delniška družba banovine Hrvatske ter Banovinski prehranjevalni zavod v Ljubljani.«

Po čl. 8. morajo prej navedene družbe izvoziti fižol po prejetih izvoznih potrdilih v določenem roku in po pogojih, ki jih bo predpisala Direkcija za zunanjo trgovino.

Izvoz fižola bo torej v bodoče monopoliziran. Izvojni kontingenti fižola so bili že razdeljeni med navedene družbe.

Maksimalne cene in uradne pristojbine

Justično ministrstvo je postavilo vprašanje, ali smejo državni zavodi sprejemati izplačila na podlagi računov dobaviteljev, če vstavijo ti dobavitelji v ceno predmetov, za katere so predpisane maksimalne cene, tudi državne davščine in pristojbine. Trgovinsko ministrstvo (Urad za kontrolo cen) je sedaj sporočilo, da se pri določevanju maksimalnih cen za kontrolirane predmete predpisane davščine in pristojbine niso upoštevale, ki se pa po zakonu o državnem računovodstvu pobirajo. Trgovci imajo zato pravico, da te pristojbine prištejejo k maksimalnim cenam.

Sladkorja bo dovolj

Sladkorne tovarne delajo s polno paro. Letošnja letina sladkorne repe je dala 80.000 vagonov. Povprečni donos od hektarja je znašal 190 metrskih stotov. Delo v sladkornih tovarnah se je začelo 20. septembra in bo 15. decembra končano, v nekaterih tovarnah tudi prej. Vse tovarne sladkorja bodo proizvele 10.000 vagonov sladkorja, kar je sicer zadosti do prihodnje proizvodnje, ne bo se pa mogla napraviti nobena zaloga, kakor se je nameravalo. Prihodnje leto se bo površina s sladkorno peso posejane zemlje skušala povečati vsaj na 50.000 do 55.000 ha, da se bo mogla doseči rezerva sladkorja, ki je za vsak primer potrebna.

Uporaba starega gumija dovoljena

Oficijalno se sporoča: Ker je zaradi vojne uvoz surovega gumija skoraj popolnoma onemogočen, je trgovinski minister dr. Andres prepovedal uporabo gumija za izdelavo obutve in njenih delov. Tako se obvarujejo rezerve surovega gumija za izdelavo tehničnih predmetov, toda zaradi prepovedi je ostalo odprto vprašanje, kako naj se prebivalstvo oskrbi z obutvijo. Velik del našega najubožnejšega kmetijskega prebivalstva nosi gumijasto obutve, tako da znaša letna produkcija pet do šest milijonov parov takšne obutve. Kljub tolikšni uporabi gumija za obutve je bilo naše gospodarstvo za usnje pasivno. Tako smo leta 1938. uvozili 848 vagonov, izvozili pa samo 16 vagonov goveje kože, ki je v glavnem namenjena za izdelavo obutve. Spričo takšnega stanja se pomanjkanje gumija za obutve ni moglo nadomestiti z usnjem. Morali so začeti proučevati kakšen drug material, ki bi se mogel rabiti za izdelavo obutve. Z današnjim odlokom je trgovinski minister dr. Andres dovolil uporabo starega gumija za izdelavo obutve. S tem se bo pa zagotovilo kritje osnovne potrebe in olajšalo stanje na tržišču z usnjem.

Kako se morajo kalkulirati cene

Naknadne dobave blaga za trgovino, reprodukcijski stroški pa določajo cene za industrijo

Najbolj zmedeni pojmi vladajo v široki javnosti, kako naj se določajo cene za blago. Večina potrošnikov je naziranj, da mora trgovec določiti ceno blaga le z ozirom na nabavno ceno. Če je dal za neki predmet 10 din, potem ne sme prodajati tega predmeta dražje ko po 1250 din (10 din + 25% dopustnega dobička), pa najsi bi maksimirana cena za to blago znašala že davno 20 din. Ti ljudje niti najmanj ne pomislijo, da bi moral na ta način trgovec v kratkem propasti, če bi prodajal blago po tej ceni in da bi se mu godilo tako kakor trgovcu, ki je za časa svetovne vojne imel vagon lopat, te pa prodajal vedno po nabavni ceni, nove lopate pa kupoval mnogo dražje, da je bil na vse zadnje vreden izkupiček od celega vagona samo še nekaj lopat.

A še iz drugega razloga trgovec ne more prodajati blaga le z ozirom na nabavno ceno. Trgovec ima n. pr. v trgovini blago, ki ga je kupil po stari ceni in blago, ki ga je kupil po novi. Kakovost enega ko drugega blaga pa je ista, ker ga je dobavila ista tovarna. Nabavna cena za novo blago je bila n. pr. 100 din, za novo pa 150 din. Kaj bi dejali kupci, če bi trgovec prodajal eno blago recimo po 125 din (100 din + 25% bruto-zasluzka), drugo pa po 18750 (150 din + 25% br. zasluzka)? Ali ne bi dejal vsak kupec, da je ta trgovec silno nesoliden? Ali ne bi kar deževalo ovadb proti takšnemu trgovcu?

Za trgovca je mogoča le ena kalkulacija, da računa ceno blaga po ceni, ki jo mora plačati pri naknadni dobavi blaga. Samo takšno naziranje je pravilno in v banovini Hrvatski se pravilnost takšne kalkulacije tudi že oficijalno priznava. In to pravilo mora veljati povsod, če nočemo, da trgovina popolnoma propade.

Da je to stališče edino pravilno, naj pokažejo naslednji praktični primeri, ki nam jih je poslal ugleden gospodarski strokovnjak.

Praktični primer kalkulacije

Predpostavka trgovske kalkulacije je trgovski princip, da mora trgovec na nabavno ceno kalkulirati primeren procentualni prihodek, ki mora kriti njegove tekoče režije in primeren trgovski dobiček in ki naj mu poleg kritja njegove tekoče režije in primernega dobička omogoča normalno vzdrževanje poslovanja, t. j. ohranjanje vrednosti v podjetje investiranega obratnega kapitala, oziroma ohranitev vsaj iste vrednosti zaloge.

Ako razčlenimo primer trgovca s čevlji, pridemo do naslednjih ugotovitev:

Trgovec razpolaga z zalogo: 100 parov stare zaloge po 200 din, 100 parov nove zaloge po 300 din.

K nabavni ceni pribije z zakonom dovoljeni 25% bruto-zasluzek, da je torej prodajna vrednost prvih

100 parov din 25.000, a drugih 100 parov din 37.500, tako da znaša skupna prodajna vrednost

200 parov din 62.500 ali povprečna prodajna cena enega para din 31250.

Če prodaja trgovec 100 parov iz te zaloge, znaša izkupiček dinarjev 31.250.

Kot vesten trgovec mora takoj po odprodaji teh 100 parov spraviti zalogo blaga na isto višino in recimo da kupi ponovnih 100 parov iz izkupička prodanih 100 parov din 31.250 po stari ceni din 300, potem bo moral pri istem bruto-zasluzku zopet zvišati

prodajno ceno celotni zalogi 200 parov na din 34375 po paru.

Primer:

100 parov stare zaloge prodajna vrednost din 31.250, 100 parov nove zaloge prodajna vrednost din 37.500, 200 parov v skupni prodajni vrednosti din 68.750, ali povprečna prodajna cena 1 para din 34375.

Ko je torej odprodal prvih 100 parov a din 31250 in kupil novih 100 parov a din 300, je znašal njegov bruto-zasluzek pri tej transakciji din 1.250, to se pravi, da je pri kombinirani nabavni ceni a din 250 zasluzil 5% in ne 25%, kakor mu zakon dovoljuje. S čim pa naj krije običajno ca. 20% režijo?

Ako bi pa moral trgovec novih 100 parov kupiti po zvišani ceni din 350 = din 35.000, bi jih ne mogel kupiti iz izkupička prej prodanih 100 parov, saj je zanje dobil samo din 31250, kar pomeni izgubo substance v znesku din 3.750 ter bi mogel za izkupiček kupiti samo ca. 89 parov (31.250 : 350 = 89).

Če bi pa moral kupiti novih 100 parov a din 400, bi pa lahko kupil samo 78 parov (31.250 : 400 = 78). Če bi šel ta razvoj naprej v tem pravcu, bi bila to tih likvidacija njegovega podjetja.

Edino v primeru, da trgovec likvidira svojo trgovino pri prvih 200 parih, mu ostane bruto-dobiček din 12.500 ali 25%. Pri vsakem dodatnem nakupu po višji ceni, kot je stara zaloga, pa zasluži pri prvem dokupu 100 parov a din 300 5%, pri dokupu a dinarjev 350 pa celo izgubi 125 odstotka.

Dokaz: 100 parov prvotnega dokupa a din 300 da kombinirano ceno din 250 po paru, to je din 25.000, 100 novo dokupljenih parov a din 350 znaša dinarjev 35.000, 200 parov skupaj din 60.000.

Povprečna nabavna cena teh 200 parov je din 300 po paru. Pri tem novem dokupu po dinarjev 350 po paru bi moral torej priložiti din 3.750 kar predstavlja pri povprečni nabavni vrednosti za 100 parov din 30.000 izgubo celih 125%.

Če pa nastopi — kot po vsakem soncu dež — padec cen, potem bo ta trgovec primoran prodajati drago kupljeno zalogo po novih nižjih konkurenčnih cenah in bo izgubil ne samo vsak bruto-zasluzek, temveč bo še jedel od svojega obratnega kapitala. Naravnost v izgubljen položaj pa zaide ta trgovec v primeru padca cen, ako je delal na kreditni bazi. Tedaj je konkurz pred vratmi.

Če bi pa trgovec pravilno kalkuliral svojo zalogo po dnevnih ali tržnih cenah, bi bila pa situacija sledeča: 100 parov stare zaloge a din 200 = 20.000 din,

100 parov nove zaloge a 300 din = 30.000 din, skupno 200 parov din 50.000.

Pravilna kalkulacija bi bila v tem primeru naslednja: K ceni 50.000 din mora trgovec kalkulirati na podlagi te cene z zakonom dovoljeni 25% bruto-zasluzek na ceno novo dobavljenih 100 parov in obenem staro zalogo 100 parov zvišati na isto prodajno ceno, da bi znašala prodajna vrednost zaloge din 75.000. Prodajna cena po paru pa bi znašala za celo zalogo din 375. Če odprodaja te zaloge 100 parov a din 375 in kupi iz izkupička din 37500 novih 100 parov a din 300, mu torej ostane bruto-zasluzek din 7500 ali 25% od nove nabavne vrednosti 100 parov = din 30.000, ki jih zakon dovoljuje.

Če pa mora novih 100 parov kupiti a din 350, potem mora določiti novo prodajno ceno na vsjo spolnjeno zalogo 200 parov na din 43750 po paru (din 350 + 25%).

Edino pri tem kalkulacijskem načinu ima pri prodaji vsakega para vedno 25% ni z zakonom dovoljeni trgovski dobiček in če nastopi reakcija in padec cen, potem to izgubo na kapitalu krije iz dobička oz. masti, ki si jo je nabral za časa porasta cen, vendar pa obdrži isto vrednost zaloge.

Ekonomski teorija kakor tudi praksa postavlja za trgovsko kalkulacijo aksiom: za trgovino velja ceno za naknadno dobavo (Nachschaffungspreis), za industrijo pa reprodukcijski stroški (Wiederherstellungskosten). Dostikrat običajno in tudi na najvišjih mestih branjeno načelo, da mora trgovec prodajati staro zalogo samo s pribitkom 25% bruto-zasluzka, je za vsako redno obratovanje pogrešno, pride pa do polne veljave v primeru spekulativnih in verižnikov, za katere res velja, da izrabljajo pomanjkanje blaga in vrtikajo v žep samo posredniški dobiček.

To pravno naziranje drži tudi po našem mnenju za židovske in nežidovske trgovce, ki samo gledajo, da napolnijo svojo trgovino s čimveč in čim cenejšim blagom, potem pa čakajo na kulminacijsko točko konjunktura, nakar hitro blago po visokih tržnih cenah razprodajo, odpuste svoje nameščenec in trgovino enostavno zapro. V tem primeru imajo bankovce v regalil, čevlje pa v Wertheimeri.

Zalostno je, ako se spekulanti in verižniki ter neresni trgovci konjunkturisti uvrščajo v isti red kot redni samostojni trgovci, ki redno vrše svoje gospodarske, socialne ter davčne dolžnosti, tako v dobi konjunktura kot krize in da se postopa proti njim s pravnimi leki, ki so mišljeni in smiselni edino za neredno, spekulativno in verižniško trgovanje.

Politične vesti

Bolgarski vladni list »Večera« je objavil članek poslanca Stoti Jagneva, ki piše, da bi bilo vsako poseganje Bolgarske v sedanji italijansko-grški konflikt največja pustolovščina. Stališče Bolgarske do Jugoslavije in Turčije je bilo jasno označeno v prestolni besedi kralja ob otvoritvi sebranja.

Iz turških krogov v Carigradu poročajo, da ni verjetno, da bi Nemčija podprla Italijo v Grčiji. Turčija bi morala smatrati vsak poskus nemških čet, da bi korakale skozi bolgarsko ozemlje, kot sovražno dejanje proti Turčiji. Bolgarska zato ne more priti v poštev, da bi bila vključena v načrt nemške pomoči Italiji. Sicer pa da je

tudi Sovjetska Rusija sporočila bolgarski vladi, kakor se poroča iz Carigrada, da ne želi, da bi prišlo še do nadaljnjih sprememb na Balkanu. Tudi ne bi Sovjetska Rusija rada videla, če bi se Bolgarska še bolj naslonila na države osi.

Italijanska vrhovna poveljništvo poroča, da so italijanske divizije prekoračile reko Kalamas. Zelo veliko aktivnost so razvili italijanski letalci, ki so učinkovito podpirali pehoto.

Grško poročilo priznava, da so se Grki nekoliko umaknili ob obali na skrajnem levem krilu epirske fronte. Uspehe pa so dosegli na centralnem frontnem odseku ob pogorju Pindus. Nadalje poročajo Grki, da so v zadnjih dveh dneh ujeli 10 italijanskih štabnih in 130 subalternih oficirjev ter 1156 vojakov, ki so bili prepeljani v Solun.

Italijani poročajo, da prodirajo proti Janini. Grki pa poročajo še

nadalje o svojem uspešnem pritisku proti Korici. Na severu so Grki pridobili nekaj na ozemlju, dočim poročajo Italijani, da so alpinci ob Vojuši prebili grško fronto.

»Frankfurter Zeitung« je objavila na naslov Francosov članek, v katerem razpravlja o bodočih nemško-francoskih odnosih. Med drugim reagira list na pisavo nekaterih francoskih listov, da je bil sestanek med Pétainom in Hitlerjem največji dogodek po premirju. List pravi, da ne gre danes več za to, da se ohrani neko ravnovesje med vesilami, ker je danes to vprašanje že brezpredmetno. Danes gre samo za novo ureditev evropsko-afriškega življenjskega prostora. Francozi niso postavljeni pred alternativo, da ali grade to novo Evropo ali pa ji nasprotujejo, temveč njih naloga je samo ta, da pri novi ureditvi sodelujejo pasivno ali aktivno. V tem smislu pa je razgovor Hitlerja z maršalom Pétainom vsekakor nudil velike možnosti.

Nemški bombni napadi na London in druga angleška mesta so zopet zavzeli večji obseg, a tudi angleški letalski napadi na Nemčijo postajajo vedno hušji.

Španska vlada je poklicala pod orožje pet letnikov, in sicer letnike od 1903. do vključno 1907.

Predsedniške volitve v Združenih državah Sev. Amerike so se izvršile v največjem redu in iz nikoder ne poroča o kakih incidentih. Zanimanje za volitve je bilo velkansko in na njujorskih ulicah so bile tako velikanske množice ljudstva, kakor dosedaj še nikoli. Značilno za ameriške razmere je, kako je pisal po volitvah list »New York Times«, ki je iz načelnih razlogov ostro nasprotoval tretji izvolitvi Roosevelta za predsednika. Pisal je: »Po ponovni izvolitvi Franklina Roosevelta je dolžnost slehernega Amerikanca, da ga podpre. Naše vrste se morajo pomiriti in svet se mora združiti z ozirom na veliko nevarnost, ki nam grozi od zunaj.«

Podoben proglas je izdal tudi premagani kandidat Willkie. V oklicu na svoje volivce pravi, da priznava zmago Roosevelta in da je sedaj potrebno, da so Amerikanci enotni in složni. Treba je do skrajnosti storiti ameriško dolžnost do Vel. Britanije in jo do skrajnosti podpreti v njeni borbi. Iz vrst ameriškega naroda mora izginiti vsaka nesloga. — More se reči na podlagi teh in podobnih oklicev ter izjav, da je stališče predsednika Roosevelta sedaj mnogo bolj trdno, kakor pa kažejo volilni rezultati.

Roosevelt je dobil nad 25 milijonov glasov, Willkie pa nad 19 milijonov. Od 531 volilnih mož dobil Roosevelt 468. Demokratiški stranki je z novimi volitvami zagotovljena velika večina tako v reprezentančni zbornici ko tudi v senatu.

Odmev predsedniških volitev je bil po vsem svetu velik, zlasti pa v britanskih deželah. V Londonu so posebno zadovoljni zaradi tega, ker ne bo nastala nobena neljuba cenzura v vodstvu ameriške zunanje politike. Če bi bil izvoljen Willkie, bi sicer ostal predsednik Roosevelt še pol leta na krmilu, vendar pa ne bi mogel voditi politike z isto odločnostjo ko dosedaj. V državah osi se volitve le malo komentirajo ter se predvsem označujejo kot ameriška notranja zadeva.

Vsa sporna vprašanja med Mehiko in Združenimi državami Sev. Amerike so sedaj poravnana in pričakovati je, da bo v kratkem podpisan sporazum med obema državama.

Predsednik vrhovnega sovjeta Kalinin je imel na slavnostni seji v proslavo 23letnice oktobrske revolucije velik govor, v katerem je podal pregled storjenega dela v letošnjem letu. Med drugim je navedel, da se je industrijska proizvodnja povečala za 11% na 13,6 milijarde rubljev, znatno se je povečala tudi proizvodnja železa, premoga in zalogovnja je bila tudi žetev. Nato je govoril o finski vojni ter o beskrabiji. Nato je govoril o sedanji vojni, v kateri je SSSR strogo nevtralen. Zasluga Stalina je, da se je Sovjetski Rusiji posrežilo ostati izven vojne. Sedanji mednarodni položaj pa ne dovoljuje sovjetom, da bi ostali le ravnodušni gledalci dogodkov, ki se razvijajo. Vsak državljani SSSR mora zato izpolniti svojo dolžnost.

V armadnem ukazu ob 23letnici revolucije je zapisal maršal Timošenko med drugim: Sovjetska unija je prišla sedaj na obale Finskega zaliva ko tudi na Vzhodno morje in na Donavo. Rdeča vojska pa se s tem ne sme zadovoljiti. Treba je ostati v stanju največje pozornosti in neprestane mobilizacije.

Kitajske čete že ogrožajo Kanton, v katerem so se japonski vojniki že začeli vkrcavati na ladje. V mestu je nastalo več požarov, ki so jih očitno povzročili saboterji. Vse kaže, da bodo morali Japanci evakuirati vso provinco Kvangsi.

Draginjske doklade bi morale biti odbitne

Pripravlja se uredba o določevanju posebnih draginjskih dokladov za zasebne nameščence. Pri tej priliki pa bi bilo treba poskrbeti, da bo to zvišanje prejemkov v korist samo zasebnim nameščencem, da bodo ti od zvišanih prejemkov tudi nekaj imeli. Zato bi se moralo v uredbi določiti, da so draginjske doklade izreden dodatek k plači in da je ta dodatek oproščen vseh davkov in tudi vseh socialnih davščin. Samo na ta način bi imeli zasebni nameščenci od novih draginjskih dokladov res nekaj, in nikakor ne gre, da bi od teh draginjskih dokladov profitirale še državne, samoupravne in socialne ustanove. To je zlasti tudi potrebno zato, ker se davčna stopnja pri višjih prejemkih zviša in bi torej bil zasebni nameščenec znatno višje obdačen. Ta zahteva je tako utemeljena, da upamo, da bo tudi v polni meri upoštevana. Na vsak način pa je potrebno, da organizacije zasebnih nameščencev takoj store potrebne korake, da se draginjske doklade oproste davčne dolžnosti.

Kaj je s »Prizadom«

Kakor vse kaže, je precej verjetno, da bodo nove aprovizacijske ustanove kakor »Prevod«, »Pogode« in »Diporis« tudi izvažale pridelke, kar je bilo dosedaj monopol »Prizada«. V gospodarskih krogih se boje, da bi imelo slabe posledice, če bi imenovane organizacije izvažale pridelke namesto Prizada, ker ima Prizad vsaj nekaj izkušenj, dočim so te organizacije brez izkušenj. Prizad sicer ni užival posebnih simpatij gospodarskih krogov, vendar pa ti upravičeno svare pred nepotrebnimi eksperimenti. Samo nepotreben eksperiment pa bi bil, če bi namesto Prizada izvažale pridelke uvidoma omenjene nove ustanove. Končno pa se mora pripomniti tudi to, da so te organizacije bile ustanovljene, da skrbijo za aprovizacijo prebivalstva in da bi bilo prav malo skladno z njih ustanovnim namenom, če bi sedaj izvažale živila. Zato ponavljamo: Nikar nepotrebnih eksperimentov!

Nova številka »Trgovskega tovariša«

Izšla je 9./10. številka »Trgovskega tovariša«. Na uvodnem mestu objavlja silno aktualen članek našega priznanega gospodarskega publicista Draga Potočnika »Ustaličev cen je potreben«. Članek je zelo na široko zasnovan in temeljito obravnava ves problem cen. Naglašja, da je zlasti potrebno, da se spravi gospodarsko življenje v red, izvesti dvojce: 1. Iz temelja se mora spremeniti državna finančna politika, da z denarne strani ne bo dajala povoda za zvišanje cen in 2. se mora uvesti ravnotežje med ponudbo in povpraševanjem. Ostala vsebina nove številke »Trgovskega tovariša« je naslednja:

Dr. V. Š.: Gospodarski položaj U. S. A. — Megušar Stane: Prodajanje je umetnost. — Zir.: Gospodarski razvoj Jugoslavije. — Fr. Zelenik: Neizrabljeni pripomoček: Statistika. — D. P.: Naše gospodarstvo pred zimo 1940/41. — Svetovni blagovni trg. — Evropska preskrba s sladkorjem. — To in ono: Zgraditev žitnih skladišč. — Produkcija jaje v Jugoslaviji. — Izsušitev Mostarskega blata. — Celuloza kot krmilo. — Svojevrsna reklama.

Delo aprovizacijskih ustanov naj ne uničuje trgovine

Razumljivo je, da zahtevajo izredni časi tudi izredne ukrepe in da se zato ni mogoče izogniti večjemu poseganju države v gospodarsko življenje. Toda tudi to poseganje mora biti utemeljeno, da namreč pospešuje gospodarsko življenje, ne pa da ga ovira. Zlasti pa je neupravičeno poseganje države v gospodarske panoge, katere je doslej zasebna iniciativa zadovoljivo vodila. To bi morala biti osnovna načela državnega poseganja v gospodarstvo, ki bi se morala strogo spoštovati.

Tako tudi pri državni prehranjevalni akciji. In tu še prav posebej, ker dajejo trgovci s svojo dobro zgrajeno organizacijo nakupa in prodaje trdno jamstvo za pravilno oskrbo prebivalstva s prehrano. »Prevod« (banovinska prehranjevalni zavod) je kot nadzorstvena ustanova sicer umesten, njegovo delovanje pa ne bi smelo uničevati trgovine z deželnimi pridelki in mlevskimi proizvodi.

Ze precej časa privatna trgovina ne more nabavljati pšenice, ker je Prizad prepustil za Slovenijo prodajo pšenice samo Prevodu. To pšenico (doslej kakih 700 vagonov) so prejeli na zalogo nekateri mlinci, pri čemer pa ni bila odločilna njih kapaciteta. Do konca oktobra so si veletrgovci lahko nabavljali mlevske izdelke pri svojih mlinskih zvezah, pri Prevodu pa so zvedeli, da si bodo mogli odsej nabavljati moko le še pri njem proti plačilu lodstotne provizije za Prevod. Že zdaj, ko je minilo komaj nekaj dni, odkar so našim veletrgovcem ukinili prevoznice za moko, se čuti pomanjkanje in lahko samo še Gospodarska zveza zalaga svoje člane z moko, ker je Prevod vso doslej kupljeno moko dirigiral njej ter ji poveril nakup pšenice v Sloveniji. Gospodarska zveza v 30 letih svojega obstoja po mnenju trgovcev ni pokazala sposobnosti za tako važno funkcijo in ker tudi Prevod še nima izgrajene organizacije, bi v kritičnih časih lahko nastale velike težave v pogledu prehrane.

Cudno je pa tudi to, da zahteva Prevod od trgovcev, da morajo s krušno moko vred jemati tudi določene količine moke ničle. Zaradi takih zahtev so bili nekateri vodinski mlinarji že obsojeni na globo in zapor, veletrgovcem in detajlistom pa ni dovoljeno zahtevati od strank, da morajo poleg krušne moke kupovati tudi ničlo, ki je v ceni tako visoka, da se je nje prodaja skoraj popolnoma ustavila.

Zato je tem nerazumljivejša zahteva Prevoda. Komu pa naj prodajo trgovci moko št. 0, če pa je ta za veliko večino konsumentov predraga. Z vso pravico pričakujejo trgovci, da bo Prevod vsem trgovcem dobavljala moko in da ne bo pri tem razdeljevanju favoriziral nekatera podjetja. Nadalje z enako pravico pričakujejo, da ne bo zahteval, da morajo trgovci hkrati s krušno moko kupiti še določene količine moke št. 0.

Mnogo nejevolje je vzbudila tudi zahteva, da morajo trgovci plačevati lodstotno provizijo. Ta provizija je mnogo previsoka ter se z njo že itak visoka cena moke še bolj podražuje. Dvomimo pa tudi, da bi bila tako visoka provizija utemeljena, ker Prevod vendar ni

ma tako visokih režijskih stroškov, da bi moral dobivati tako visoko provizijo. Če pa ima tako drago režijo, potem je v tem dokaz več, da bi bilo edino pravilno, če bi se v čim večji meri posluževal dobro izvedene prodajne organizacije trgovstva. Moramo zato zahtevati, da se pusti trgovini prosta pot za nabavo pšenice, mlevskih izdelkov in koruze, prehranjevalni zavod pa naj vrši nadzorstvo. Rezerve naj nakupujejo trgovci z deželnimi pridelki in mlevskimi proizvodi, ki imajo vse strokovne sposobnosti, da se bo blago pravilno vskladiščilo in oskrbovalo. Tak način

preskrbovanja s prehrano je tudi najcenejši.

»Prevod« ima v načrtu monopolizirati poleg pšenice, moke in koruze tudi olje, sladkor in maslo, nakar bi prišlo na vrsto še drugo blago in bi bila na ta način veletrgovina popolnoma eliminirana. Ustanovitelj in tvorec domače narodne veletrgovine, ki so s svojo vztrajnostjo in solidnostjo odstranili vse tuje vplive, bi bila s tem storjena velika krivica, odprla pa bi se tudi huda socialna rana, ker bi se velika trgovska podjetja reducirala in bi bilo mnogo uslužbencev brez kruha.

Aprovizacijske ustanove naj opuste izvozno trgovino

Aprovizacijske ustanove ko Pogod, Prevod se ne mislijo zadovoljiti z monopolom na domačem trgu, temveč hočejo doseči monopolno stališče tudi v izvozni trgovini. Čudimo se, da ne čutijo nasprotja, ki je v tem, da ustanova za prehrano prebivalstva izvažajo živila. Ali je res dobiček, ki ga obeta izvozna trgovina, tako zelo vabljiv?

Sedaj bodo dobile te ustanove tudi monopol za izvoz fižola. Prav nobenega jamstva ni, da bi te organizacije bile pri izvozu fižola bolj srečne kakor pa so bili zasebni izvozniki. Nasprotno je pričakovati, da bodo mnogo manj srečne, ker tudi nimajo potrebnih izkušenj, ki pa jih zasebni trgovci imajo. Zakaj naj se torej forsira monopol aprovizacijskih ustanov celo pri izvozu trgovini?

Na ta način se bo trgovina popolnoma izločila iz živilske stroke. Kaj pa naj sedaj store trgovci? Ali naj ti kratko malo zapro svoje trgovine in ustavi vsako obratovanje? Nekoč je dejal stari in izkušeni švedski diplomat svojemu sinu, da je neverjetno, s kako malo pameti se vlada svet. Zdi se

nam, da skušajo nekateri prav poseben potrditi pravilnost tega izreka. Drugače res ne moremo razumeti, da se preizkušena trgovina uničuje, namesto nje pa postavlja jo ustanove brez izkušenj.

Ko se je pred dnevi vprašalo nekega visokega funkcionarja, kaj pa naj počno trgovci, če bodo čisto izrinjeni iz trgovine, se je povzpelo do naslednje cinične in zelo nesimpatne izjave: Trgovci pa naj plačujejo davke!

Kako pa naj to store, če bodo njih trgovine zaprte, tega seveda ta malo preudarni funkcionar ni povedal. In tega tudi ne bi mogel nihče na svetu povedati, kajti trgovina brez prometa je tudi brez vsakega dohodka, kjer pa ni dohodkov, kjer nič ni, tudi cesar nič vzeti ne more.

Aprovizacijske ustanove naj zato ostanejo pri svojem poslu, naj delajo složno z zasebno trgovino, naj ne draže s previsokimi provizijami blago in naj pomenijo z vsem svojim delom izboljšanje v gospodarskem življenju, ne pa poslabšanje!

Težave na blagovnem kolodvoru v Ljubljani

Po časopisju in radiju so bili trgovci in podjetniki pozvani od železniške uprave, naj na blagovnem kolodvoru naglo razkladajo svoje blago, da ne bo zastoja v prometu. Tudi brez takega poziva skrbijo naši gospodarski krogi, da pridejo čimprej do blaga, ki jim je bilo poslano po železnici. Na blagovnem kolodvoru pa so pri razkladanju velike težave, ki se

večajo od dneva do dneva. Mnogokrat se ne dostavlja dospelih tovor na proste razkladalne tire po ves dan, zaradi česar se potem tir zatrpajo. V zadnjih časih ostaja vsak dan nedostavljenih po več vagonov, nekajkrat celo po 20 do 40 vagonov.

Direktni tovarni vlaki so ukinjeni, tovarni vagoni ostajajo tudi v Zalogu in na ranžirnih tirih v Ljubljani ter je blago izpostavljen vremenskim neprilikam in čisto tudi tatvinam. Zgodi se, da vagoni, naloženi in odpremljeni iz Trbovelj istočasno, ne dosepejo v Ljubljano skupaj, nego posamič, včasih z razliko po več dni. Trgovci, ki dobijo od svojih dobaviteljev obvestilo o odpremi vagonov, čakajo brezuspešno na razkladanje, a ko pride na razkladalne tire skupaj več vagonov, imajo zelo naporno delo, da izvedejo razkladanje v 24 urnem roku. Tako se tudi pri največjih težavah in ovirah vrši razkladanje z največjo naglico. Razklada se pravilno in točno v 99 odstotkih, kar je dokazano z minimalno stojnino, katero mora uvoznik plačati po preteku razkladalnega roka.

Na razkladalnih tirih je prosto-

ra za največ 140 vagonov, vmes pa so tudi taki, ki tja ne spadajo. Tako sta bila tam dolgo časa dva orjaška Tv vagona za železne konstrukcije, ki sta zavzemala prostor za najmanj šest navadnih vagonov. Zaradi neredne dostave tovarnih vagonov na razkladalne tire in zaradi prenatrpanosti teh tirov nastaja cela veriga težav in ovir. Trgovcem se dela velika škoda z izgubo časa, imajo pa tudi nepotrebne izdatne stroške, kadar zastoj pošiljajo k razkladanju delavce in voznike, ali pa kadar morajo najeti še več delavcev in vozov, ker je prispelo na razkladalni tir dosti več vagonov, nego so jih pričakovali. Zelo močan člen te verige težav pa je tudi to, da prazni vagoni niso redno na razpolago dobaviteljem.

Baje nameravajo del razkladišča preložiti na rampo ob Vilharjevi cesti. Za trgovce bi nastale s tem nove težave. Razkladišče na rampi bi bilo od rok, ker bi morali vozniki čez železniški prelaz na Tyrševi cesti, ki je tolikokrat zaprt, in potem k tehničnim nasproti Turkovi spediciji. Ker je rampa visoka, bi bilo tudi razkladanje zelo težavno. Tovore bi morali iz vagonov dvigati ali metati navzgor v vozove.

Prizadeti trgovci upoštevajo napore železniške uprave ter požrtvovalnost prometnega osebja. V tem upoštevanju uvidevajo, da so nekatere težave neizogibne zlasti sedaj, ko je promet tako živahen, menijo pa, da bi bilo treba na kak način zadostiti načelu: za jačji promet več materiala in osebja. Mnoge težave in ovire bi bile odpravljene, če bi bili kakor podnevi tudi ponoči na razpolago štirje premikalni stroji. Druga od pomoč pa bi bila v tem, če bi bili razkladalni tiri res samo za razkladanje, ne pa za deponiranje in bi se od tam odstranili zbiralni vagoni ter bi bilo vse, kar je namenjeno na dovlačilnice, odpravljeno tja sproti. Uvedba četrtne nočne rezerve in odstranitev vagonov, ki ne spadajo na razkladalni tir, bi v veliki meri zmanjšali sedanje težave in ovire in železniška uprava bi tudi imela od tega izdatne koristi. Naj bi železniška uprava te predloge upoštevala.

Pred trgovinskimi pogajanjmi z Italijo

Pred bližnjimi trgovinskimi pogajanjmi z Italijo so pristojne trgovinske ustanove pozvale gospodarske organizacije, da jim sporoče svoje želje in zahteve glede bodočih zamenjave blaga z Italijo. Zlasti se potrebujejo podatki o doseganju funkcioniranju blagovne zamenjave. Posebno so potrebni podatki o italijanskih dobavah bombažnega in umetnega prediva z ozirom na najnovejši sporazum v Benetkah.

Kakor se poroča iz Beograda, se pri novih pogajanjih ne bodo določevali uvozni in izvozni kontingenti, ker so bili ti določeni že na letošnjih junijskih pogajanjih. Razpravljalo se bo samo o spremembi nekaterih kontingentov, da bodo ti v skladu s potrebami obeh držav in z njunimi izvoznimi možnostmi. Zlasti se bo razpravljalo o osvoboditvi našega blaga, ki je blokirano v italijanskih pristaniščih. Italijani so zahtevali za to oprostitev neke protiusluge, ki jih bomo tudi dali, samo da se že enkrat to mučno vprašanje likvidira. Ni pa še določen termin, kdaj se bodo ta pogajanja začela. Misli pa se, da bodo v drugi polovici novembra.

Lep zaslužek

imate pri prodaji

zobne kreme

CIMEAN



MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

je največji slovenski pupilarnovarni denarni zavod. Dovoljuje posojila na menice in vknjižbe

Za vse vloge in obveze hranilnice

jamči

Mestna občina ljubljanska

Denarstvo

Tečaji drž. papirjev, ki služijo kot kavcija

Finančni minister je z odlokom z dne 30. oktobra 1940. odložil, da veljajo za spodaj našteje državne in od države garantirane vrednostne papirje naslednji tečaji:

	din
25% vojna škoda za nominalnih 1000 din	450—
7% investicijsko nom. 100	100—
4% agrarne obveznice iz l. 1921. za nom. 100	60—
4% agrarne obveznice iz l. 1934. za nom. 100	55—
6% begluške za nom. 100	80—
Delnice PAB za nom. 500	220—
6% dalmatinske agrarne za nom. 100	75—
6% gozdne obv. za nom. 100	75—
7% stab. posojilo v zlatu nom. fr. fr. 100	fr. fr. 100—
7% stabilizacijsko posojilo v zlatu iz l. 1931. se mora preračunati v dinarsko vrednost po tečaju 100 fr. frankov = 222,45 din.	

Ti tečaji veljajo od 1. XI. dalje in se morajo upoštevati od vseh državnih in samoupravnih teles v primerih, ko se sprejemajo te obveznice na podlagi posebnih zakonov, uredb ali pravilnikov kot jamstvo (kavcija) po borznem tečaju.

Uradno se iz Bukarešte demantira vest, da bi se v Romuniji zvišal tečaj marke v odnosu do leja.

Podpredsednik nemške državne banke Puhl je izjavil, da je stabilnost nemške marke zagotovljena. Marka je danes podlaga za obračunavanje že velikega števila valut v Evropi. Zlato kot podloga nima nikake upravičenosti več, ker je za Nemčijo odločilna samo produkcijska sila nemškega naroda. Ta pa se vedno bolj izpopolnjuje. Nadalje je izjavil, da cirkulacija plačilnih sredstev ne bo vplivala na cene in zaslužek. Gospodarstvo in nemške finance se gibljejo na zdravi in stabilni podlagi.

Velika pozavarovalna družba z delniško glavnico 200 milijonov lir se je ustanovila v Italiji. Nova družba se imenuje »Compagnia di Roma«. Glavni ustanovitelji nove družbe sta Istituto nazionale di Assicurazione in Assicurazioni Generali v Trstu.

Anglija je dovolila Grčiji posojilo 20 milijonov funtov ter takoj izplačala prejem v višini 5 milijonov funtov.

Ameriški finančni minister Morgenthau je izjavil, da povečanje vrhovne meje ameriških državnih dolgov za 15 milijard dolarjev ne bo zadostovalo, ker se je sedaj oboroževanje šele začelo. Nadalje je Morgenthau zahteval nove kredite za oboroževanje, in sicer v višini poldruge milijarde dolarjev.

Postali smo dolžniki Nemčije

Zadnji izkaz o stanju naših kliringov navaja veliko spremembo, da smo namreč iz upnikov Nemčije postali njeni dolžniki. Skozi leta je bil naš klirinški saldo proti Nemčiji aktiven, včasih celo silno visoko aktiven, da je presegal tudi četrt milijarde din, sedaj pa je nakrat nastala sprememba in naš dolg Nemčiji je narastel na 7,43 milijona RM. Ta sprememba je nastala ne samo zaradi manjšega izvoza, temveč predvsem zaradi spremembe tečaja marke, ker so uvozniki forsirali naročila blaga iz Nemčije, dočim izvozniki z izvozom še čakajo. Gibanje tečajev kažejo naslednje številke (vse v milijonih din do lične valute):

Aktivni kliringi:	31. X.	22. X.
Bolgarska din	1,99	2,94
Francija fr. fr.	7,55	3,23
Franc. kolonije fr. fr.	2,69	2,69
Italija din	49,02	42,99
Nizozemska fl.	2,02	1,52
Pasivni kliringi:		
Madžarska din	29,48	17,79
Poljska din	18,75	18,89
Romunija din	5,02	6,03
Slovaška Ks	26,67	27,02
Češko-Moravska Kč	64,10	63,37
Turčija din	12,76	10,73
Nemčija RM	7,43	3,85

Liublianska borza v oktobru

Devizni trg

Od julija dalje je na vseh domačih borzah znatno nazadoval zlasti devizni promet v nemških klirinških markah, kar je imelo za posledico občutno skrčenje deviznega prometa tako v avgustu (1940 = 28,5 milij. din, 1939 = 45,5 milij. din), kakor tudi v septembru t. l. (1940 = 24,8 milij. din, 1939 = 28,4 milij. din), dočim je še v juliju 1940. znašal skupni devizni promet nad 43,7 milij. din. Ker pa je zaradi znanih ukrepov in novega dogovora z Nemčijo glede zvišanja tečaja RM (od 14/80 na din 17/82) bilo pričakovati oživljenje kupčije v čekovnih markah po jugosl. nemškem privatnem kliringu, je dosegel celotni promet samo v devizi Berlin v oktobru 59,3 milij. din, torej kar trikratni znesek prometa z RM v septembru t. l., ki je znašal komaj 18,767 milij. din.

Celotni devizni promet v oktobru znaša na ljubljanski borzi din 68,196.167,80, torej za nad 43,3 milij. din več kakor v septembru letos, oziroma za 26,6 milij. din več kot v oktobru 1939., in za 38,8 milij. din kakor v septembru 1939.

Največ zaključkov odpade na devizo Berlin (59,3 milij. din), znatno manj na devizo Curih (7,1 milij. din) ter na devizo New York (1,2 milij. din), razen tega pa še nekaj manjših zaključkov v devizah London, Stockholm in Trst.

V prvih desetih mesecih 1939. je znašal totalni devizni promet na naši borzi 418,3 milij. din, v istem razdobju leta 1938. približno 307,8 milij. din, dočim je letos dosegel totalni devizni promet v desetih mesecih 453,1 milij. din, tedaj za okroglo 35 milijonov din več kakor lani, oziroma za celih 145 milijonov din več kot predlanskim.

Efektini trg

Efektnega prometa v državnih vrednostnih papirjih v oktobru sploh ni bilo, pač pa je bilo perfekturirano nekaj zaključkov v delnicah Kranjske industrijske družbe, Jesenice, in sicer 17. X. 1940. na bazi 144— din, 21. X. 1940. na bazi 140—, a 29. oktobra t. l.

na bazi din 136— za en komad. Tendencia za državne efekte je bila večidel nespremenjena stalna, sredi oktobra celo čvrsta, sicer pa trdna. Notice državnih vrednostnih papirjev so bile:

	1. oktobra 1940.
7% investicijsko	99—
8% Blairovo	99— 100—
7% Blairovo	95—
7% Seligmanovo	100—
4% agrarne (1921)	52— 53—
6% begluške	76/50 77/50
7% stabilizacijsko	94—
6% dalmat. agrarne	69— 70—
25% vojna škoda	436— 439—
7% investicijsko	99— 101—
8% Blairovo	99—
7% Blairovo	94— 95—
	31. oktobra 1940.
7% Seligmanovo	102—
4% agrarne (1921)	52—
6% begluške	76— 77—
7% stabilizacijsko	96— 98—
6% dalmat. agrarne	69— 71/50
25% vojna škoda	443— 445—

Od začetka oktobra t. l. delnice Narodne banke sploh niso notirale na naši borzi vse do 9. 10. 1940, ko je bil zabeležen tečaj din 6500— v povpraševanju in din 7500— v ponudbi. Odlej je tečaj nekoliko nazadoval ter so delnice NB notirale večidel na bazi din 6300— za denar in din 6500— za blago, dočim je bil danes dosežen že tečaj dinarjev 6400— v povpraševanju in din 6700— v ponudbi.

V prvi polovici oktobra t. l. je beležila Kranjska industr. družba, Jesenice, na bazi din 148— v povpraševanju brez blaga, od 22. 10. 1940 dalje pa dosledno na bazi din 136— za denar; vmesno je ta vrednostni papir notiral dinarjev 144—, oziroma din 140— ter nazadnje din 136— za blago in denar, kar je bilo pri zaključkih že itak omenjeno.

Nasprotno pa so bili tečaji za delnice Trboveljske premogokopne družbe v stalnem porastu. Tako je ta efekt beležil še zadnjega septembra t. l. din 300— v povpraševanju, 1. oktobra 1940 pa že din 305—, tedaj najnižje v tem mesecu, dne 9. oktobra pa že din 330— za denar in dinarjev 340— za blago. Koncem oktobra je dosegel ta vrednostni papir že tečaj din 340— v povpraševanju in din 350—, ter notira na tej visoki bazi še danes.

Blagovni trgi

Žito:

Tendencia za žito je ostala ves oktober povsem nespremenjena trdna, promet pa je znašal le v koruzi približno pol milijona din. Zaključki so bili perfekturirani v koruzi na bazi din 255, 256, 257, 260 in 263, v ječmenu na bazi din 400, 410, 415, 425, 430 in 435 ter v prosu na bazi 320, 325 in 330.

Mlevski izdelki: Tendencia za mlevske izdelke je bila tudi v oktobru nespremenjena trdna oziroma stalna, promet pa malenkosten. Moka (baška in banatska) ničlarica, Og in Ogg notira brez izprememb din 840— za 100 kg franko skladišče Ljubljana, bruto za neto, inkl. prometni davek,

brez vreč, plačljivo ob prejemu; enotna krušna moka pa po istih pogojih din 455—, dočim notirajo otrobi po istih pogojih din 220— za 100 kg bruto-teža.

Deželni pridelki: Tendencia je bila ves oktober stalna oziroma trdna, prometa ni bilo. Fižol je pričel notirati od srede oktobra dalje in sicer beleži vse do danes brez izprememb na bazi dinarjev 450— do din 500— ribničan, na bazi din 500— do din 550— pa prepelicar. Krompir vseh vrst se je v oktobru podražil tečajno za din 15— pri 100 kg in notira danes din 140— do din 160—, le industrijski krompir se je podražil za din 5— in beleži danes din 110— do din 115— za 100 kg.

Tudi seno se je podražilo za din 5— pri 100 kg in beleži danes din 115— do din 125—, medtem ko je slama ostala brez izprememb v cenah in notira danes din 60— do din 65— za 100 kg pšenične stlačene slame.

Les:

Tendencia za trdi les je bila ves oktober mirna, za mehki pa nespremenjena stalna. Cene so v glavnem ostale nespremenjene za vrste lesnih proizvodov razen oglja, ki se je podražilo za din 5— pri 100 kg in beleži danes din 82— do din 92—; prav tako se je podražil mecesen za 10—20 dinarjev pri m³ ter beleži danes na naši borzi od din 1125— do din 1335—. Za malenkost so se podražili tudi bukovni hodi, zlasti oni za izdelovanje furnirja v premeru od 40 cm dalje, popolnoma čisti prvovrstne kvalitete. Nekoliko višje so tudi cene za neobrobijene plohe v I. in II. kakovosti ter notira danes javor od 710 do 810 din, brest od 720—820 din, jesen od 780—860 din, ali pa od

690—790 din za m³ franko vagon nakladalna postaja.

Promet je bil razmeroma slab, še največji zaključki so bili oni hrastovih frizov na bazi din 925, 955, 970 in 985 za prima blago v širinah od 5 do 7 cm, dalje na bazi din 1120, 1135, 1150, 1190 in 1200 za prvovrstno blago v širinah od 8—12 cm. Trami smrekajelka so bili prodani na bazi din 325, 340, 350 in 375 za m³, jelove deske na bazi din 610, 630 in 670, dalje smrekove deske na bazi 700, 730 in 750 ter hrastove deske na bazi din 950, 980, 1050, 1100, 1170 in 1200 za m³ franko meja.

Izvoz je bil neprimerno slab, produkcija v normalnem razmahu, konsum nekaj boljši kot druga leta ob takem času zaradi podaljšanega gradbene sezone pri večjih stavbnih delih in gradnjah zlasti javnih večjih stavb.

Cene so sicer še nekam umirjeno stalne, toda ne povsem zadovoljive, zlasti z ozirom na vsestransko rastočo draginjo in posebno zaradi povečanih mezd itd. Izgledi niso ravno dobri, vendar je še vedno treba produkcijo obdržati na dosednji višini, ker potrebe rastejo, na zalogi pa nimamo posebno veliko suhega in dobro izdelanega blaga.

Kako se utemeljuje uredba o kontroli zun. trgovine

Zagrebske »Novosti« so objavile članek, v katerem se dokazuje potreba uredbe o kontroli zunanje trgovine z naslednjimi razlogi:

Povprečno smo uvažali v normalnih letih pred vojno (l. 1937. in 1938.) za 5,1 milijarde din blaga. Po izbruhu vojne moremo računati, da se je uvoz povečal za 30% in da je narastel na 6,5 milijarde din. Od tega uvoza odpada najmanj za tri milijarde na blago, ki ga ne moremo uvoziti iz klirinških držav. Morali bi torej za najmanj 3 milijarde blaga poslati na leto v čezmorske države, da bi pokrili vse svoje uvozne potrebe. To pa v času največjih prevoznih težav ter blokade. V takšnih razmerah mora zasebna iniciativa odgovoriti in komaj država je dorasla, da premaga vse te težkoče. Zato tudi ni čudno, da so skoraj vse države povečale kontrolo nad zunanjo trgovino.

Ob izdaji uredbe o kontroli zunanje trgovine se je slišalo mnenje, da so s tem končani v glavnem vladni ukrepi glede načrtnega gospodarstva. To ni res, ker pomeni uredba naš nasprotno šele izhodno točko za spremembo vsega narodnega gospodarstva. Če se vojna nadaljuje, tudi drugače biti ne more. Kakor vojskuječe se države, moramo tudi mi s koncentracijo vseh konstruktivnih sil postaviti enotni veliki gospodarski načrt. Ni naše stališče lažje, ker se moremo poslužiti izkušenj, ki so jih imele druge države pri izvajanju načrtnega gospodarstva, ker smo brez strokovnjakov in ker so razmere pri nas čisto drugače kakor v Nemčiji, Italiji ali Rusiji. Vendar pa prej omenjena uredba deloma izkorišča tuje izkušnje. Tako predvideva ustanovitev uvoznških in izvoznških zajednic, ki naj dosežejo sodelovanje z Direkcijo za zunanjo trgovino ter skupno določanje kontingentov, po potrebi pa tudi skupne nabave surovin oz. skupne prodaje blaga. Te zajednice so tudi posvetovalni organi za posamezne stroke. Vendar pa je treba opozoriti, da teh zajednic ne sme biti preveč in Nemčija ima n. pr. samo 28 takšnih osrednjih ustanov (Reichsstellen).

Vpliv Direkcije za zunanjo trgovino bo po teh zajednicah v kratkem dosegel velik razmah. Uredba predvideva pri uvozu in izvozu določanje količin blaga, predpisovanje cen in izvora blaga. S tem

se postopno začenja uvajati diriganje zunanje trgovine do podrobnosti. Prisilne zajednice bodo vzvodi, s katerimi se bo reorganiziralo naše narodno gospodarstvo in zato so začetek, ne pa konec sprememb v strukturi našega gospodarstva.

Ni mogoče, da bi imeli odločujoči že jasne slike o vseh potrebnih ukrepih, ker se vsak dan pojavljajo novi problemi, ki naj šele najdejo mesto v novem načrtnem gospodarstvu. Jasno je samo, da mora nad vsemi zasebnimi interesi biti kolektivni interes celote. Zato so zasebno-kapitalistične ideje mnogo izgubile na svojem prejšnjem pomenu.

Vračamo se k svoji izhodni točki. Lansko leto je znašal naš izvoz 5,5 milijarde din, v prvih osmih mesecih smo izvozili letos že za 4,8 milijarde din blaga, do konca leta se bo ta številka zvišala na 7,2 milijarde din, zaradi dobre žetve koruze morda tudi na več.

Cisto drugačna pa je slika glede naše oskrbe s surovinami, ki naj jih uvozimo za 3 milijarde iz čezmorskih dežel. Malo je upanja, da bi mogli dobiti vse potrebne količine bombaža, kavčuka, jute itd. Toda naša industrija mora dobiti surovine za neovirano obratovanje. Ze danes nekatere industrije ne delajo v zadostni meri, kakor dokazuje tekstilna industrija.

Oskrba industrije s surovinami je danes mnogo važnejša naloga ko vsa druga vprašanja.

Romuni žele novo ureditev trgovinskih odnosov z Jugoslavijo

Romunska vlada je izrekla željo, da se na novo uredi trgovinski odnosi med Jugoslavijo in Romunijo. Predvsem žele Romuni, da se likvidirajo stara klirinška salda in da se postavi zamena blaga na novo podlago. Posebno zanimanje kažejo Romuni za nabavo raznih naših kovin. Značilno je, da hočejo kupiti pri nas tudi živila, v prvi vrsti mlečne proizvode (zlasti kačkavalj). Kot protiuslugo pa nam ponujajo Romuni nafto in njene derivate. Kakor se poroča iz Beograda, je verjetno, da bo v kratkem prišlo do pogajanja o teh vprašanjih.

Bratom in sestram na meji — pomoč

- Na pragu letošnje zime se spomnimo posebno
- našega obmejnega prebivalstva
- ob Dravi, Muri in na Kočevskem

10. november 1940

naj bo zato namenjen narodni meji

- zlasti pa njeni mladini

z geslom: **Mal položi dar — domu na altar!**

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani

Davčni svetovalec

Taksna zavezanost dobavnic

»Račun«. — Vprašanje: Blago dobivam z dobavnico, v kateri sta navedeni količina in cena blaga, ni pa naveden fakturni znesek. Te dobavnice niso kolkovane, pač pa je kolkovan račun, katerega dobim za to blago. Te dni je bil organ finančne kontrole v moji trgovini in je opazil dobavnico in ko mi na zahtevo, da mu pokažem račun, nisem mogel ustreči, je zahteval kazni. Ali so dobavnice res zavezane kolku? Ali je organ finančne kontrole res upravičen zahtevati kar kazni?

Odgovor: Vprašanje je docela jasno. Dobavnice je treba taksirati po tar. post. 34 samo tedaj, ako nadomestujejo račun, to se pravi, da izda dobavitelj dobavnico, ne pa tudi računa. V primeru, da se izdala dobavnica in račun, je treba taksirati samo račun, na dobavnico iz tar. post. 34. je plačana na izvirniku računa. V primeru, da se ob dobavi blaga izda samo ena listina, pa naj se imenuje kakor koli: dobavnica ali račun, je to listino kolkovati z računsko takso, če v listini naznačena vsota ne presega din 50.—. Pri tem je brez pomena, ali je ta listina podpisana ali ne. Tudi je brez pomena, če znesek, katerega je plačati, v listini ni označen, pač pa je v tem primeru plačati najvišjo računsko takso, to je 5 din. Za primer, da se ob kupčiji izstavi več listin (dobavnica in račun ali kaj podobnega), je treba taksirati samo eno teh listin, in sicer račun, dočim je na dobavnici točno označiti, na katero listino je bila računsko taksa plačana.

V praksi se večkrat dogaja, da se blago večkrat dobavi in se dobavlja včasih cel teden ali pa tudi mesec. Vsaka dobava je krita s posebno dobavnico, po gotovem časovnem razdobju pa se izda za vse dobave skupen račun. V takem primeru je taksirati vsako posamezno dobavnico, dočim končnega računa ni treba taksirati, ker je taksa že plačana na posameznih dobavnica. Vendar je tudi v tem primeru potrebno, da se v računu sklicujete na listino, na katero je bila računsko taksa plačana. — Po našem mnenju mora biti blago v dobavnici in v računu enako označeno, da se ne bi zgodilo, da bi bila dobavnica zelo natančna in izčrpna, račun sam bi bil pa kratek, ali bi se celo skliceval na dobavnico. Drugače more priti do komplikacij, pa tudi kaznovanja.

Organ finančne kontrole je bil upravičen zahtevati da mu za z dobavnico, ki ni bila taksirana, prejeto blago pokažete taksiran račun in zahtevati od vas kazni, ko tega niste mogli pokazati. Po taksem zakonu plača kazni, in sicer redno takso in kazensko takso vedno lastnik listine (izjema je pri priznanih o prejemni najemnine). Izdajatelj listine se kaznuje le v primeru, če se kazni ne bi mogla izterjati od lastnika. Vsekakor ste torej zapadli kazni, ki znaša petdesetkratni znesek neplačane ali ne predpisno ali ne zadostno plačane takse. Vendar je dana možnost, da se kazni zniža na petindvajsetkratni iznos, ako obdolženec ni bil še nikdar kaznovan zbog kakršnega koli taksnega kaznivega dejanja. V tem primeru mora obdolžena oseba, ki hoče doseči znižanje kazni, izjaviti ob priliki, ko se takšno kaznivo dejanje odkrije ali pozneje ob zaslišanju po preiskovalnem oblastvu, da je voljna plačati takoj petindvajsetkratni znesek in da se odpoveduje vsem pravnim sredstvom. Organ finančne kontrole je po črki predpisov dolžan stranki izročiti pošto položnico, da plača na bližnji pošti odpadajoči znesek. Je pa v praksi prišlo v navado in je največkrat

Naredba o kontroli uvoza tekstilnih surovin

»Službene novine« z dne 6. novembra so objavile naslednjo naredbo o kontroli uvoza bombaža, bombažnega prediva in fioce:

Čl. 1. — Uvoz bombaža iz uvozne car. tar. št. 38 1 in 272, bombažnega prediva (št. 274 do 276) in fioce w. w. (št. 328) iz vseh držav se postavlja pod kontrolo Direkcije za zunanjo trgovino.

Čl. 2. — Bombaž, bombažno predivo in fioce smejo uvažati samo uvozniki, ki so registrirani pri Direkciji za zunanjo trgovino ali pri organih, ki so od direkcije pooblašteni (ekspoziture direkcije, Oddelek za obrt, industrijo in trgovino banske oblasti in drugi uradi) ter na podlagi uvoznega potrdila.

Čl. 3. — Uvozno potrdilo mora vsebovati:

- a) številko potrdila,
- b) številko, pod katero je uvoznik registriran,
- c) ime ali naziv uvoznika in njegov sedež,
- d) vrsto, količino, vrednost in izvor blaga,
- e) plačilni način,
- f) pogoji, po katerih se izdaja potrdilo,
- g) opozorilo, v katerih primerih se potrdilo razveljavi, in
- h) navodilo za carinarnico, ki bo ocarinila blago.

Vsakemu potrdilu mora biti priložen kontrolni list, ki ga mora pristojna carinarnica, potem ko ga je po predpisu izpolnila, dostaviti Direkciji v petih dneh po izvršenem ocarinjenju.

Čl. 4. — Uvozna potrdila izdaja registriranim uvoznikom na njih zahtevo bodisi direkcija ali od nje pooblašteni organi v okviru določenega načrta zamenjave.

Carinske oblasti ne smejo izvršiti predpisanega ocarinjenja, če nimajo bombaža, bombažno predivo ali fioce uvoznega potrdila.

Uvozno potrdilo je javna listina, ki se glasi na ime. Ne more se odsvojiti in ne more se prenesti na drugo osebo. Zlorabe uvoznega potrdila se kaznujejo po kazenskem zakonu, kar pa ne izključuje kazni po tej naredbi.

Čl. 5. — Uvozniki bombaža, bombažnega prediva in fioce w. w., ki nameravajo še nadalje uvažati to blago, morajo v 15 dneh po uveljavljanju te naredbe vložiti prošnjo za registriranje na Direkcijo ali organe, ki so od nje pooblašteni.

Uvozniki morajo prošnjam za registracijo priložiti:

- a) preverjen prepis dovoljenja ali pooblastila za opravljanje obrta ali preverjen prepis potrdila o prijavi obrata, ki je bilo izdano na podlagi § 456. zakona o obrtih.
- b) Potrdilo pristojnega strokovnega obveznega združenja (združenja industrialcev ali obrtnikov) o pripadnosti k združenju po uveljavljanju te naredbe. Trgovci, ki uvažajo navedeno blago, morajo vložiti potrdilo o pripadnosti obveznemu združenju, potrjeno od pristojne zbornice.
- c) Zadruga, ustanovljene po zakonu o gospodarskih združenjih, ki uvažajo navedeno blago, morajo predložiti potrjeni prepis pravil, registriranih pri pristojnem sodišču.

Direkcija oziroma organi, ki so od nje pooblašteni, morajo vpisati v register uvoznikov bombaža, bombažnega prediva in fioce one osebe ter firme, ki dokažejo, da izpolnjujejo prej navedene pogoje ter morajo o tem obvestiti prošilce z odlokom.

Čl. 6. — Registracija uvoznikov preneha s črtanjem:

- a) na podlagi pismene izjave tudi edino izvedljivo, da prevzame denar organ finančne kontrole in ga sam odpremi na pošto.

uvoznika, da želi, da se dotični član črta iz registra,

b) če uvoznik preneha opravljati obrt ali ko preneha veljavna dovolila ali pooblastila za opravljanje obrta in

c) če nastopi primer po čl. 7. te naredbe.

Čl. 7. — Direkcija ustavi po izvršenem postopku začasno izdajanje uvoznih potrdil uvozniku:

a) če se ne ravna po pogojih, po katerih mu je bilo izdano uvozno potrdilo,

b) če uvoznik ne nabavi določenih vrst blaga ali blaga določenega izvora,

c) če blaga ne kupi po določenih cenah,

d) če pravočasno ne dostavi podatkov o zalozah blaga in cenah, po katerih je kupil blago.

Direkcija mora trajno ustaviti izdajanje uvoznih potrdil uvoznikom, katerim je bilo trikrat začasno ustavljeno izdajanje uvoznih potrdil v teku 24 mesecev.

Trajna ustavitev izdajanja uvoznih potrdil ima za posledico črtanje iz registra uvoznikov bombaža, bombažnega prediva in fioce.

Čl. 8. — Urad za razdelitev prediva v Beogradu bo tudi v bodoče razdeljeval navedeno blago, dokler se ne ustanovi zajednica uvoznikov bombaža, bombažnega prediva in fioce.

Čl. 9. — Naredba stopi v veljavo z dnem njene objave v »Službenih novinah«.

Iste »Službene novine« objavljajo odlok direktorja Direkcije za zunanjo trgovino, da je pooblaščen oddelek za obrt, industrijo in trgovino banske oblasti banovine Hrvatske v Zagrebu, da registrira uvoznike bombaža, da izdaja uvozna potrdila, da črta registrirane uvoznike v smislu čl. 6. naredbe in da izreka kazni v smislu čl. 7. naredbe. O vseh svojih ukrepih pa mora takoj obvestiti Direkcijo in ji poslati duplikate potrdil.

Konjunktura za suho zelenjavo v Nemčiji

Industrija suhe povrtnine je zborovala v Würzburgu dne 25. oktobra. Tej industriji gre v vojni dobi še dalje večji pomen, kar dokazuje njeno uspešno sodelovanje z vojaškimi oblastmi. O tem je bil podan daljši referat, ki opisuje tudi podatke o razvoju te industrije v Nemčiji. Referat obravnava predvsem nove metode konserviranja, delo za zatiranje škodljivcev in za preprečevanje drugih slabih vplivov na živila ter še posebno naglašava velike pridobitve v pogledu zaobale (pakiranja), ki so bile seveda nujno potrebne, odkar primanjkuje bele pločevine.

Suha zelenjava se je uveljavila povsod, kjer gre za prehranjevanje velikih množic, in sicer še posebno zaradi prihranka s časom in delom, pa tudi zaradi izredno nizke cene nasproti drugim konzervam. Kako je sušeno blago ugodno za prevažanje, je pokazal račun, da se namreč z odvzemom vode količina 100 kg zelenjave spravi na težo 10 kg kuhane ali 30.000 obrokov (porcij) v zavoj enega kuhičnega metra. Nemška industrija suhe zelenjave se je bila zelo razvila že v prvi svetovni vojni. Po večala se je na dvajsetkratno mirovno zmogljivost in imela že več ko 400 večjih podjetij. Pozneje jih je vzdržalo le še dober duet in ta niso za podvige tretjega Reicha več zadoševala. Leta 1933. je bilo 6 specialnih tovarn, leta 1938. že 30, lani 60 in zdaj je takih tovarn približno 120. Vrhovno vodstvo te akcije je imelo društvo »Hauptvereinigung der deutschen Gartenbauwirtschaft«. Uvedena je stroga kontrola, in strokovna dovolitev za obratovanje se dobi le za popolnoma modernizirano podjetje. Dovoljeno je samo sušenje s segretim zrakom, ne pa s plini, kakor se je delalo med zadnjo vojno, — se je zaradi tega dosti blaga zažgalo. Sušenje je zdaj kljub temu naglejše, pri zmernih temperaturah ter z manjšimi količinami zraka, tako da se ohranijo hranilna vrednost, okus in zunanost blaga.

Zadnja leta se je v to stroko investiralo dosti gotovine, posebej

no še za hladilne naprave, ker se zdaj, ko manjka pločevine za škatle, izdelujejo konzervne kocke. Nastalo je več specialnih tovarn, večinoma pa se dela še s starimi napravami, pri katerih traja sušenje 4 do 6 ur in izdela ena naprava dnevno 1 500 kg konzerv. Hitrejše je sušenje s turbinami in kanali ali pa na trak. Vojaško poveljništvo pospešuje uvedbo vakuumskih naprav, ki bolje ohranijo vitamine in vonj. Nima pa dovolj strjev za to in ponekod so jih posodili tovarne za čokolado, pivovarne in pekarnice. Po sušenju se tlačijo povrtnine v kocke. Ena naprava izdela na uro 6000 briketov po 100 gramov. Kocke zavijajo trikrat, da se držijo dve leti.

H konserviranju povrtnine je Nemčija pritegnila tudi delovne obveznike (Arbeitsdienst), ki so tudi močan konsument kock. Za vojsko pa konservirajo poleg drugega tudi krompirjeve rezine. Baje se tudi zasebna gospodinjstva vedno bolj privajajo na suho zelenjavo.

Zunanja trgovina

Nov načrt naredbe o izvozu žive živine se bo danes proučeval na seji ožjega odbora za zunanjo trgovino.

V Rim odpotuje ta mesec bolgarska trgovinska delegacija zaradi sklenitve nove trgovinske pogodbe z Italijo. Zadnji dodatni protokol k italijansko-bolgarski trgovinski pogodbi je bil podpisan v novembru 1939.

Italijansko-španska tovarna ce-

luloze in umetne svile se je ustanovila v Santanderju s kapitalom 90 milijonov peset. Italijanska družba Snia Viscosa je udeležena pri družbi s 25% delniške glavnice. Snia Viscosa je dala novi družbi na razpolago tudi svoje patente ter bo prevzela tehnično vodstvo tovarne. Ostalih 75% glavnice so podpisale španske banke in tekstilne tovarne. Nova tovarna bo mogla na leto proizvesti 10.000 ton celuloze ter 3650 ton umetne svile in stanične volne.

Na Madžarskem se je ustanovila posebna družba za zbiranje tekstilnih odpadkov. Družba bo imela v vseh krajih svoje komisarje, ki bodo nadzirali zbiranje.

Švicarski gospodarski tisk poroča, da more Švica pričakovati večje madžarsko naročilo tekstilnih strojev, ki bodo potrebni zaradi reorganizacije tekstilne industrije na Sedmograškem.

Nemški listi poročajo, da je Nemčija sklenila, da odstopi nizozemski tekstilni industriji del bombaža, ki ga bo uvozila iz Sovjetske Rusije, da bi mogla nizozemske tekstilne tovarne začeti znova obratovati.

Med Japonsko in Turčijo so se začela pogajanja za sklenitev nove trgovinske pogodbe.

Zaradi italijansko-grške vojne ter znatnejših ponudb je cena bombaža v Združenih državah Severne Amerike nazadovala.

Kanadski kmetijski minister je ob svojem obisku v Londonu izjavil, da ima Kanada tako velike zaloge žita, da more Anglijo prehraniti skozi tri leta. Za tri leta more Kanada pokriti tudi vse angleške potrebe po slanini.

Uvedeno bo obvezno mešanje krušne moke s koruzno

Na pristojnem mestu v Beogradu se nujno razpravlja vprašanje obveznega mešanja krušne moke s koruzno. Prisilni odkup pšenice namreč ni dal onih rezultatov, kakor se je pričakovalo, potrošnja pa je bila večja, kakor se je mislilo. Prvotno se je nameravalo, da se uvede prisilno mešanje krušne moke s koruzno šele v začetku prihodnjega leta. Sedaj pa da se je pokazala potreba, da se to vprašanje reši takoj. Verjetno je, da bodo že v nekaj tednih izdani v tem smislu potrebni ukrepi.

Dobave - licitacije

Hidrografski inštitut mornarice v Splitu sprejema do 17. novembra ponudbe za dobavo raznega hidrografskega materiala.

2. Hidroplanska komanda v Divuljah sprejema do 23. novembra ponudbe za dobavo jeklene in mnila vrvi.

Direkcija drž. rudnika Senjski rudnik sprejema do 3. decembra ponudbe za dobavo pribora za jamske vozčke.

LICITACIJE:

Dne 16. novembra bo pri Upravi drž. monopolov v Beogradu licitacija za dobavo kromkartona in krompapirja; 18. novembra pergamentnega papirja; 19. novembra pergamentnega papirja; 20. novembra celofan papirja; 22. novembra kartonskih škatel; 23. novembra kartona za škatle in kromkartona; 25. novembra lepila v prahu; 26. novembra pa za dobavo žebeljev za potrebe tobačnih tovarn.

KNJIGA O OSNOVNIH TRGOVSKIH NAČELIH

Konzorcij »Trgovskega lista« je izdal in založil delo znamenitega ameriškega trgovskega publicista

H. N. CASSONA:

BUSINESS

Knjiga vsebuje 16 osnovnih naukov o pravilni trgovini. Vsak trgovec, zlasti pa trgovski naraščaj mora prebrati to knjigo. / Knjiga se naroča pri upravi »Trgovskega lista«, Ljubljana, Trgovski dom Telefon št. 47-61 * Cena knjigi din 20.— Trgovska združenja in šole dobe znaten popust Naročite znamenito knjigo takoj!

barva, plesira in kemično snazi obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlobila srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, munga in lika domače perilo

Ze v 24 urah

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3

Telefon št. 22-72.

Konferenca proizvajalcev in izvoznikov oglja

Direkcija za zunanjo trgovino je sklicala za torek 12. novembra konferenco proizvajalcev in izvoznikov oglja. Konferenca bo ob 10.30 v prostorih direkcije (Ratniški dom, Beograd).

Dnevni red konference:

1. Ugotovitev razpoložljivih zalog oglja v državi, možnosti nadaljnje proizvodnje ter izvoza v druge države.

2. Akcija za povečanje proizvodnje z ozirom na možnost izvoza v tuje države.

Vsi zainteresirani naj takoj prijavijo svojo udeležbo Direkciji za zunanjo trgovino in Osrednjemu odseku za zunanjo trgovino pri Zvezi trg. združenj v Ljubljani.

Razpis Friderika Homana ustanove

Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani razpisuje za leto 1940 iz Friderik Homanove ustanove 12 podpor po 200 din. Upravičeni do teh podpor so obubožani trgovci na ozemlju nekdanje dežele Kranjske, v kolikor pripada to ozemlje kraljevini Jugoslaviji. Poleg tega prejemajo podpore samo oni bivši trgovci, ki so obubožali zaradi bolezni, nesreče ali poslovne nezgode, toda

brez lastne krivde. Rok za vlaganje prošnje je do 1. decembra 1940. Prošnje morajo biti opremljene s potrdilom občine o prošilčevem siromašnem stanju in sicer od občine, v kateri prošilec stalno stanuje, kakor tudi s potrdilom

krajevnega pristojnega združenja trgovcev. Združenje trgovcev potrjuje prošnje, kakor tudi potrjuje, da je prošilec bivši trgovec in da je obubožal zaradi bolezni, nesreče ali poslovne nezgode, toda brez lastne krivde.

Obrtniki zahtevajo prepoved kartelov

Obrtniška zbornica v Beogradu je vložila na pristojna mesta vlogo, v kateri zahteva, da se karteli prepovedo in da se cene karteliranih podjetij pregledajo. V vlogi se zlasti opozarja, da je to potrebno zaradi silno težavnega položaja, v katerega so zašli obrtniki zaradi velike podražitve surovin in polfabrikatov. Če je cena inozemskih surovin draga, bi bilo še nekako razumljivo, nikakor pa ni razumljivo, da so tako narasle tudi cene domačih surovin in polfabrikatov, ki jih obrtniki zlasti potrebujejo. Posebno velja to za proizvajalce kartelirane industrije. Kartelne cene so bile tudi že v normalnih časih previsoke. Tudi v današnjih časih so gledali domači karteli samo na to, kako bi utrdili svoj monopolni položaj in kako bi mogli še nadalje diktirati svoje cene. Da bi

bil boj proti špekulaciji uspešen, bi se morala hkrati s protidraginjsko uredbo izdati tudi prepoved kartelov. Zlasti pa bi se morali kartelni predmeti postaviti prav tako pod kontrolo kakor so pod kontrolo vsi drugi predmeti. Ni nobenega višjega interesa, zaradi katerega bi bile upravičene posebne izjeme za kartelne predmete.

Vloga obrtniške zbornice v Beogradu govori nato o dosedanjem boju obrtnikov proti kartelom ter spominja zlasti na leto 1935, ko so dosegli karteli velike uspehe na škodo obrtnikov. Obrtniška zbornica zato zahteva, da se izda prepoved kartelov. Poleg tega naj se takoj izvede temeljita revizija cen vseh kartelnih izdelkov. Za razjezitev draginje je to neobhodno potrebno.

Uprava mesta Beograda je odredila, da se izvede stroga revizija vseh prijavljenih tujcev v Beogradu.

Ljotičev »Zbor« je bil zaradi kravih dogodkov v Beogradu dne 23. oktobra t. l. razpuščen.

Zagrebski listi so začeli zahtevati, da se ustanovi v Zagrebu za vso banovino Hrvatsko glavno železniško ravnanje.

Zadnji vlak z nemškimi izseljenci iz Besarabije je že odšel iz Jugoslavije. V taborišče v Zemunu bodo začeli v kratkem prihajati nemški izseljenci iz Dobrudže, katerih je 15.000.

Namerava se zmanjšati kvota bencinske mešanice za industrijske motorje. V ta namen se bo izvedla revizija vseh dovoljenj, ki so bila izdana industrijskim podjetjem.

V splitskem pristanišču se nalaga 350 ton ferosilicija, ki je namenjen za Sovjetsko Rusijo. Blago bo poslano po železnici do ustja Donave, nato pa s sovjetskimi ladjami v Rusijo.

Pravice carinarnice na Prevaljah so razširjene in more sedaj carinarnica cariniti vse blago, ki se nalaga in razklada na postaji Prevalje.

Donavska konferenca zopet nadaljuje svoje delo. Njeno delo je bilo prekinjeno, ker so se morali proučiti nekateri predlogi, ki jih je predložila sovjetska delegacija.

Turška vlada je dvignila prepoved izvoza žita in posušenega sočiva v Grčijo.

Italijanska vlada je prepovedala večino švicarskih listov, ker da pišejo proti interesom Italije.

Svicarska vlada je odredila, da se sme v bodoče prodajati kruh šele 48 ur po peki, da se s tem prihrani potrošnja kruha.

Angleži poročajo, da so z nenadnim napadom zavzeli Galabat ob etiopski meji. Pritisk angleških čet ob Kasali traja še nadalje.

Na Atlantskem oceanu deluje zopet neka nemška vojna ladja, ki je v zadnjem času potopila že več angleških trgovskih ladij.

V sovjetski vojski so uvedeni novi podoficirski čini, katerih je sedaj pet. Znova se je uvedlo tudi obvezno pozdravljanje višjih.

Sejmi

10. novembra: Puconci;
11. novembra: Ormož, Središče, Bušča vas, St. Gotard, Laško, Marenberg, Oplopnica, Sp. Gorje, Bučka, Sv. Peter pod sv. gor., Šmartno ob Paki, Studenec pri Krškem, Kamnik, Moravče, Poljčane;
12. novembra: Ljutomer, Ormož, Maribor, Dol. Lendava, Metlika, Bušča vas;
13. novembra: Celje, Ptuj, Trbovlje, Grahovo;
14. novembra: Turnišče;
15. novembra: Vransko, Maribor, Gor. Radgona, Poljčane, Trbovlje;
16. novembra: Brežice, Celje, Trbovlje.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce

da so v prejšnjem mesecu dostavljeni plačilni nalogi zapadli v plačilo. Prispevki morajo biti poravnani v osmih dneh po prejemu plačilnega naloga!

Za čuvanje pravice zavarovancev do pokojnine je potrebno, da so zavarovani prispevki dejansko plačani!

To opozorilo je smatrafi kot opomin! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, mora urad uvesti prisilno izterjavo brez predhodnega opomina. Urad izvršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopuščajo odlašanja.

Viljem Brauns
TOVARNA ANILINSKIH BARV
IN KEMIČNIH IZDELKOV
Celje

Priporočajo svoje specialne izdelke

barve za obleke v zavrtkih,
barve za luženje lesa v zav.,
barve za tla v zavrtkih,
barve za pirhe v zavrtkih,
Vilbra barve za usnje.

Anilinske barve za obrtniške potrebe

barve za volno,
barve za bombaž,
barve za živila,
barve topljive v masti,
barve topljive v olju,
barve za sveče,
barve topljive v vodi,
barve topljive v spiritu.

Razne kemične izdelke za gospodinstvo in obrt



Zahtevajte cenike!

**KNJIGOVEZNICA
JUGOSLOVANSKE
TISKARNE**
reg. zadr. z o. zav.
**LJUBLJANA
KOPITARJEVA 6**

Nudi po izredno nizkih cenah: Salda konte, štrake, lournale, šolske zvezke, mape, odjemalne knjižice, risalne bloke itd

Doma in po svetu

Vojni minister armijski general Milan Nedić je odstopil. V času svojega ministirovanja si je pridobil zaradi svoje odločnosti v jugoslovanski javnosti velike simpatije.

Za novega vojnega ministra je imenovan armijski general Peter Pešić, ki je bil pred leti že vojni minister, nato pa načelnik glavne generalnega štaba.

Knez namestnik Pavle je sprejel v avdienci podpredsednika vlade dr. Mačka.

Sovjetsko poslanstvo v Beogradu je privedlo v čast 23letnice oktorske revolucije velik sprejem v svojih prostorih.

Predsednik vlade Dragiša Cvetković je nakazal za žrtve bombar-

diranja v Bitolju 50.000 din. Tudi Sokol je začel nabiralno akcijo za te žrtve. Pripravljajo pa se tudi druge akcije, ker je v jugoslovanski javnosti ogorčenje nad bombardiranjem zelo veliko.

Tuji bombniki, ki so metali bombe na Bitolj, so trikrat bombardirali mesto ter streljali na ljudi tudi s strojnimi. Med žrtvami je tudi slovenski oficir Maks Varl, ki je bil včeraj pokopan. Njegovega pogreba se je udeležila velika množica ljudi.

Zahtevajte povsod poznane specialitete trdke
B. MOSER, veletrgovina z vinom
BEOGRAD - ZEMUN III., Moserova ulica št. 1

ZASTOPNIK
za Ljubljano in bivšo Kranjsko
M. CESAR, LJUBLJANA VII., Gasilska cesta 3
TELEFON ŠT. 23-69

Pred 300 leti

se je pripisovalo z Rogaško slatino dosežena zdravljenja neki tajinstveni sili.

Danes

je ta zdravilna moč znano in ugotovljena. Je to blagodar narave trpečemu človeštvu.

Pa tudi za zdrave

je Rogaška slatina neprecenljiva za ohranitev zdravja. Tudi vam bo Vaš organizem poplačal s večjo odpornostjo, če namesto druge pijete Rogaško slatino!

A. ŠARABON & CO.
LJUBLJANA

Uvoz kolonialne robe

Veletrgovina s specerijo

Veleprazarna za kavo

Milniza dišave

Glavna zaloga rudniških vod

Brzjavni naslov:
ŠARABON LJUBLJANA
Telefon št. 26-66

Manufakturna veletrgovina na debelo in na drobno
F. Hrehorič

LJUBLJANA
Tyrševa cesta 28

Židovska ul. 4
Stari trg št. 2
Tyrševa c. 22

LJUDSKA POSOJILNICA v LJUBLJANI

z. z. neom. i., Ljubljana, Miklošičeva cesta 6,
v lastni palači nasproti hotela „Union“

Obreštuje hranilne vloge najugodnejše • Nove in stare vloge, ki so v celoti vsak čas razpoložljive, obreštuje po 4%, proti odpovedi po 5%.